

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	2
Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP	3
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 15. 12. 2021, 11:33	
90 rokov Evy Mathéovej / Život v službe chorým deťom a plný manželskej lásky	4
Online, postoj.sk, 15. 12. 2021, 17:10	
Neurochirurg: Z aktivity mozgu dokážeme prečítať slová, na ktoré myslíme, bez ich vyslovenia	8
Online, primar.sme.sk, 15. 12. 2021, 9:52	
Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP	12
Online, kosicednes.sk, 15. 12. 2021, 11:57	
Nájdenie stratenej slobody korunoval triumfálny záťah vo Vegas	13
Online, kosiceonline.sk, 15. 12. 2021, 9:45	
Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP	15
Online, tasr.sk, 15. 12. 2021, 13:30	
Víno a zdravie	16
Online, vino.sk, 15. 12. 2021, 16:50	
Fakulty a ústavy UPJŠ	18
Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP	19
Agentúrne spravodajstvo, TASR, 15. 12. 2021, 11:33	
90 rokov Evy Mathéovej / Život v službe chorým deťom a plný manželskej lásky	20
Online, postoj.sk, 15. 12. 2021, 17:10	
Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP	24
Online, kosicednes.sk, 15. 12. 2021, 11:57	
Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP	25
Online, tasr.sk, 15. 12. 2021, 13:30	
Víno a zdravie	26
Online, vino.sk, 15. 12. 2021, 16:50	
Univerzitné pracoviská	28
Nájdenie stratenej slobody korunoval triumfálny záťah vo Vegas	29
Online, kosiceonline.sk, 15. 12. 2021, 9:45	

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP [🔗](#)

📅 15. 12. 2021, 11:33, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Košice 15. decembra (TASR) – Udelenie ceny Košického samosprávneho kraja (KSK) za tento rok schválilo v pondelok (13. 12.) krajské zastupiteľstvo pre tri osobnosti a dva kolektívy. Medzi ocenenými jednotlivcami sú vysokoškolský pedagóg, vedec a zoológ Juraj Ciberej, Jozef Suchoža aktívne pôsobiaci v oblasti vedy a praxe obchodného a hospodárskeho práva a lekár Ľudovít Želinský, významná osobnosť nemocnice v košickej Šaci.

Z kolektívov patrí cena Klinike infektológie a cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura (UNLP) a Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (LF **UPJŠ**) Košice a Folklornej skupine Jadlovec Margecany.

Ocenenie "historická osobnosť regiónu" udelilo zastupiteľstvo Jánovi Borodáčovi za povojnové založenie Východoslovenského národného divadla v Košiciach a výchovu generácie umelcov súborov činohry, opery a baletu. Slávnostný ceremoniál oceňovania by sa mal konať 23. apríla 2022.

Verejné ocenenie udeľuje Zastupiteľstvo KSK raz ročne za osobitný prínos pre rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti a hrdinstva, vynikajúce tvorivé činy a výsledky dosiahnuté v humanitárnej, cirkevnej, kultúrnej a umeleckej, publicistickej, verejnoprospešnej, podnikateľskej, technickej, športovej či vedecko–vzdelávacej činnosti. Ocenenie historická osobnosť regiónu udeľuje zastupiteľstvo in memoriam osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji.

hol ima

Autor: HOL

90 rokov Evy Mathéovej / Život v službe chorým deťom a plný manželskej lásky [📄](#)

📅 15. 12. 2021, 17:10, Zdroj: [postoj.sk](#) [📄](#), Autor: Jana Vinterová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 35 680 GRP: 0,79 OTS: 0,01 AVE: 933 Eur

Čítať neskôr

Pre uloženie článku sa prihláste alebo sa ZDARMA registrujte.

Deväťdesiat rokov sa v týchto dňoch dožíva v Košiciach lekárka, vedkyňa a manželka významného sochára Eva Mathéová.

Navštívila som ju v jej dome, z ktorého, ako dúfa, bude čoskoro Múzeum Jána Mathého.

Pri bránke jednoduchého, no predsa výnimočného bieleho domu s obrovskými oknami ma privítala usmievavá pani. Napriek pomalej chôdzi z nej srší elegancia a energickosť. Očividne je zvyknutá na návštevy a s úsmevom ma púšťa dovnútra.

„Chcete si pozrieť ateliér?“ pýta sa možno aj zo zvyku a hneď ma vedie hore schodmi do priestrannej presvetlenej miestnosti.

Ocitla som sa v galérii sochárskych diel významného košického umelca Jána Mathého. Viaceré sochy mi boli dobre známe, keďže ich prototypy sú roztrúsené po rôznych košických sídliskách. Pani Mathéová rozpráva, ako jej manžel študoval v pitevni anatómiu, vďaka čomu mohol do svojich sôch vkladať abstrakciu kostí a anatomické krivky ľudského tela.

„Jano vždy hovoril, že socha neznázorňuje, socha vyjadruje. Ukrýva určitú symboliku,“ hovorí. Jeho sochárska výnimočnosť spočíva aj v tom, že sa venoval rovnako realistickej, ako aj abstraktnej tvorbe. Realistické vyobrazenie figúry alebo ľudskej postavy pretavil v ďalšom diele do abstraktného tvaru.

Pani Eva sa o túto vzácnu pozostalosť svojho manžela vzorne stará. Všetky kusy sú očíslované a elektronicky katalogizované.

Držte palce, aby z toho raz bolo múzeum

Vy vlastne bývate v múzeu, hovorím jej s úsmevom. „Tento dom je národná kultúrna pamiatka,“ prisvedčí pani Eva s istou hrdosťou v hlase. „Ešte nie je múzeum, ale robím všetko pre to, aby to mesto schválilo. Veľmi by som sa toho chcela dožiť, ale je to dlhý proces.“

Na tento účel založila aj občianske združenie Ján Mathé – sochy. „Tento dom darujem mestu Košice. Bude to Múzeum Jána Mathého. Nebude otvorené stále, len keď záujemca zavolá. Starat' sa oň bude správca. K dispozícii bude sprievodca, ktorý všetko vysvetlí a poskytne návštevníkom nejaké materiály.“

Pani Eva to má premyslené.

Interiér domu je jej obytný priestor aj muzeálna expozícia. Sklená stena poskytuje výhľad do záhrady, v ktorej sa vyníma socha Mysliteľa. K tejto neobyčajnej stavbe vo vilovej štvrti Košíc má pani Eva hlboký vzťah. Priznáva, že čiastočne ju dizajnovala sama v štýle Bauhausu s využitím zlatého rezu. Vo Fínsku ju očaril funkcionalistický charakter budov. Inšpirovala sa ním a po návrate domov využila tieto prvky aj pri architektonickom návrhu vlastného domu. Odborníci dom zaradili do databázy SAV ako zvláštnu stavbu funkcionalizmu.

Všetko pre zdravie detí

Pani Eva pôvodne aj chcela študovať architektúru, no mama ju prehovorila, aby vyštudovala radšej medicínu, „pretože je to lacnejšie“. V tom čase totiž práve otvorili lekársku fakultu v Košiciach. Nad týmto dôvodom sa dnes aj sama usmieva, no v lekárskej povolani sa našla.

Ako detská lekárka so špecializáciou na nefrológiu prednášala na významných univerzitách. Má za sebou zahraničné pobyty v Londýne, vo Washingtone či v holandskom Utrechte. „Vtedy som bola múdra, dnes už všetko zabúdam,“ usmeje sa. „Štyridsať rokov som pracovala v detskej nemocnici na Moyzesovej.“

Celý život nielen liečila choré deti, ale aj bádała. „Dokonca sa mi podarilo namiešať liek jednému novorodencovi, ktorý mu zachránil zdravie,“ spomína. „Laboratórnym vyšetrením som zistila, že má vzácnu chorobu – kongenitálnu chloridodiarrheu. Išlo o fínske ochorenie, ktoré u nás ani nebolo diagnostikované. Mne sa to však podarilo. Pochopila som, že malej pacientke musíme do tela umelo dodávať chloridy, a namiešala som jej liek, ktorý musela denne užívať. Vďaka nemu prežila. Dnes je to krásna dospelá žena, ktorá má vlastné dieťa, no stále ten liek musí piť. Jej ochorenie bolo jediné tohto druhu diagnostikované v Československu.“

Popri fyzických ochoreniach sa sústredila aj na tie psychické. Na oddelení klinickej biochémie rozvíjala špeciálnu diagnostiku a liečbu detí s chorobami obličiek a vrodenými poruchami metabolizmu a popri tom založila občianske Združenie na pomoc deťom so zdravotným postihnutím.

O svojej kariére primárky a riaditeľky detskej nemocnice mi veľa nepovedala. Ani o pôsobení na Trnavskej univerzite či získaní titulu profesorka. Pochopila som, že funkcie, ktoré zastávala, nepokladá v porovnaní so svojím poslaním liečiť deti za podstatné.

Bez dôvery to nejde

S Jánom Mathém sa pani Eva zoznámila na koncerte. Prežili spolu dlhé roky v nádhernom manželstve. Aspoň tak o ňom sama hovorí. Aj v našom rozhovore sa k spomienke na manžela neustále vracia. Vlastné deti im dopriate neboli, ale celý život medzi nimi vládla vernosť a harmónia.

„Mali sme spoločné záujmy. Milovali sme prírodu a milovali sme Nebesia. Spájali nás rovnaké duchovné sféry a kresťanstvo.“ Príležitostné odlúčenia ich vzťahu neuškodili. „Veľa som cestovala po svete,“ hovorí, „ale Jano mi vždy dôveroval. Nikdy sa uňho neobjavil ani náznak žiarlivosti alebo strachu z nevery. To je podstata dobrého manželstva. Dôvera.“

Hoci sú obaja veriaci, na obdobie komunizmu spomína bez trpkosti. „Nikdy sme neboli straníci. Chodili sme do kostola a netajili sme sa tým. Žili sme také normálne kresťanstvo a ostatní to rešpektovali.“

Ako je možné, že tento pár mohol aj v čase totality žiť duchovným životom, pritom on bol známy umelec, ona detská lekárka a vedkyňa?

Pani Eva si všimla môj udivený pohľad. „Bola som uznávaná vo svojom odbore. Moje meno bolo známe na univerzitách aj v zahraničí. Preto ma kade-tade pozývali prednášať. Naši súdruhovia nevedeli ani po anglicky, no mňa vždy na zahraničné pobyty pustili, lebo pri všetkých štúdiách som ich uvádzala ako spoluautorov. Oni sa s tým potom prezentovali ako mojím dielom a mne otvorili dvere do sveta.“

A manžel? „Jano nikdy nepodľahol komunistickej propagande. Tvoril sochy, ktoré mali a majú nadčasovú hodnotu. Všetky diela robil na objednávku svojich kamarátov architektov.“ V mnohých sú dokonca skryté kresťanské odkazy, lenže komunisti ich zrejme nedokázali dešifrovať. Matka s dieťaťom, Plod života, Náruč... „Janove sochy boli filozofiou jeho života,“ uzatvára tému pani Eva.

Vzápätí sa rozhorí o vážnej dopravnej nehode, ktorú mali v roku 1967. Jej manžel zostal po nej niekoľko týždňov v kóme a musel sa znova učiť chodiť i rozprávať. Sedem rokov nato vytvoril svoje vrcholné dielo, už spomínaný Plod života. Keď sa opýtam, či bola aj ona jeho inšpiráciou pri tvorbe, zasmeje sa a pokrúti hlavou. „Nie, nie. Každý z nás mal svoj svet a odborne sa naše svety neprelínali. Ale rozumeli sme si a mali sme sa veľmi radi.“

Inzercia

Námestie aj meno z učebnice

Po Jánovi Mathém bolo v roku 2013 pomenované námestie na sídlisku Mier. Stojí tam fontána s jeho veľkou plastikou s názvom Odpočívajúca rodina. Pani Eva v roku 2018 prevzala zaňho cenu Košičan roka, ktorá mu bola udelená in memoriam.

V Košiciach však asi ťažko nájdeme ešte jednu domácnosť, kde sú vystavené takéto významné mestské ocenenia až dve. Mathéovci totiž majú v rodine aj ďalšiu významnú osobnosť. Jej meno je dokonca v piatackej geografii. Horolezec Jozef Psočka je mladší brat pani Evy.

„Naozaj je v učebnici?“ nechcela mi veriť pani Mathéová. A hneď sa v jej mysli začali vynárať spomienky na milovaného brata. „Rodičia boli z Oravy. Náš otec bol rušňovodič. Mali s mamou už štyri deti, keď zistila, že je znova tehotná. Kamarátky – také košické paničky – moju mamu presviedčali, aby išla na potrat.“ Pani Psočková by však na takýto krok nikdy nepristúpila. Chvalabohu, pretože tým piatym dieťaťom bol Jožko.

Priateľstvo a obeta boli preňho viac

Učil na Vysokej škole technickej a venoval sa horolezectvu. Nešlo však len o prekonávanie osobných rekordov. Jozef bol človek, pre ktorého priateľstvo bolo prednejšie než čokoľvek iné. Obetoval mu aj vlastný život.

Svetovo známym sa stal počas záchranej akcie na švajčiarskom Matterhorne. Pôvodne tam mali ísť len dvaja, ale vo Viedni sa k nim votreli do partie ďalší dvaja. Boli to stranícki funkcionári. Pre horolezcov je najlepšie, keď lezú iba vo dvojici, oni však boli štyria a to nebolo dobré. Počas výstupu prišlo nepriaznivé počasie, jeden z tých súdruhov sa dostal do problémov a napokon tam aj zomrel v stene. Ďalší z výpravy dostal očnú slepotu, tretí mal zmrznuté nohy a Jožo ich musel dostať až na vrch, lebo ináč sa nedalo traverzovať.

Podarilo sa im to, dostali sa tam všetci traja okrem toho jedného, ktorý to neprežil. Blízko vrcholu na kraji Matterhornu je visutá chata Solvayhütte. Jožko tam tých dvoch pritiahol.

Keď im helikoptéra spustila lano, uviazal naň ich telá a obidvoch zachránil. Švajčiarski záchranári to celé len pozorovali ďalekohľadmi z hotela a nedávali mu žiadne nádeje. Keď po úspešnej akcii zišiel sám dole, všetci ho tam čakali nastúpení v tichosti, aby mu vzdali úctu. O tomto jeho statočnom čine sa potom písalo vo svetovej tlači.

Pani Eva mi s obdivom rozpráva aj o ďalšom dojemnom prejave Jožkovej obetavosti. Stalo sa to v roku 1973 pri výstupe na Makalu, kde si jeho kamarát pri páde vážne zranil chrbticu. Ešte síce žil, ale nebolo možné stiahnuť ho dole. Výpravu tvorili štyria, no tí zvyšní dvaja Jožovi povedali, že tam nemôžu zostať, aby neumreli všetci. Zišli dole a nechali ho tam s umierajúcim kamarátom. Jožko pri ňom zostal osem dní v extrémnych podmienkach vo výške takmer 8000 metrov, aby neumieral osamotený. Dolu sa potom vrátil celkom sám, bez pomoci.

Sama v Nepále

„Do tohto domu sme sa nasťahovali v roku 1983. Vo februári 1984 sme tu s celou rodinou oslavovali bračkovu päťdesiatku. V októbri toho istého roku zomrel, nevrátil sa z Mount Everestu,“ spomína ďalej pani Eva.

„Keď som sa dopyčula, čo sa stalo, zbalila som si veľký ruksak – to bolo za komunizmu, predstavte si – a celkom sama som sa vybrala do Nepálu do Káthmandú,“ pokračuje. „Jožko zahynul za čudných okolností a ja som chcela poznať pravdu.“

O tejto tragédii hovorí nerada. Stále jej je z toho smutno. Jozef vraj neprežil pád z tisícmetrovej výšky a jeho pozostatky hodili do rieky, do ľadovca Khumbu. Tesne predtým mal jeho priateľ Orolin zdravotné problémy, nevedel sa dostať dole. Jožo sa zapojil do záchranej akcie, pomáhal šerpom, ktorí ho znášali na nosidlách. Sám sa napokon z tohto podniku nevrátil. „Ale to je všetko na slávu Božiu. Viem, že je v nebi a stará sa o nás,“ uzatvára pani Eva.

Ekologický boj za štadiónom Lokomotívy

V rohu izby, kde sa zhovárame, stojí štíhla drevená socha. Pani Eva sa na ňu zahľadí. „Tá drevená socha je nádherná. Deti sú dnes kŕmené všelijakými gýčmi, ale treba im ukázať krásu jednoduchosti. Príroda je naším darom.“

Potom sa obzrie a ukáže rukou cez okno na Čermefský potok, ktorý tečie pozdĺž ulice. „Predstavte si, oni to tu chceli zastavať. Každý dom tam oproti mal mať prístupovú cestu na túto ulicu a mal prekryť potok. To sme nemohli dovoliť. Založili sme občianske združenie Za štadiónom a bojovali sme, kým sme nevyhrali.“

Teraz tam stoja len nízkopodlažné domčeky s východom na opačnú stranu. Potok zostal nedotknutý. „Potom sme bojovali zase, lebo tu chceli stavať bytovky. Na štadióne, kde mali byť tréningové futbalové ihriská. Postavili sme sa proti tomu a aj to sme vyhrali.“

Schody, činky, chôdza a bicykel

Pri dverách zazvoní kuriér. Pani Eva vstane a ide otvoriť. Donesie veľkú krabicu a spolu z nej vyberáme kyticu ruží. Bol k nej pribalený aj pozdrav s blahoželaním k 90. narodeninám. Úctyhodný vek, hovorím.

A pýtam sa, čo robí pre to, že si zachováva takú úžasnú kondičku. „Za to vďačím hlavne týmto schodom,“ ukazuje na schodisko vedúce do ateliéru. „Okrem toho cvičím s činkami, každý deň bicyklujem na stacionárnom bicykli a veľa sa prechádzam. Buď vonku, alebo rýchlou chôdzou 10 okruhov po byte.“

Udržiava si aj mentálnu kondíciu. Svoju angličtinu si cibrí tým, že každý deň telefonuje so svojou 94-ročnou kamarátkou z Glasgowa. Jej bežným pomocníkom je mobil aj počítač. „Mne tieto technológie veľmi pomáhajú. Ja zabúdam, ale ony majú všetko uložené v pamäti,“ usmeje sa.

Čas pokročil, pomaly sa porúčam. Pani Eva ma odprevádza k záhradnej bránke. „Miluj a rob, čo chceš“ bola jedna z posledných viet, ktoré mi povedala na rozlúčku. A ja presne viem, odkiaľ tie slová má.

Prof. MUDr. Eva Mathéová, CSc.

Narodila sa v roku 1931 v Košiciach. V roku 1956 promovala na Lekárskej fakulte **UPJŠ**. Štyridsať rokov pracovala v Detskej fakultnej nemocnici; ako lekárka na lôžkovom oddelení (1956 – 1968), ako primárka oddelenia klinickej biochémie (1968 – 1992), ako riaditeľka nemocnice (1992 – 1994). V rokoch 1994 – 2008 pôsobila na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, kde získala titul profesorka.

Zavedením špeciálnych metodík na oddelení klinickej biochémie aj ona prispela k rozvoju klinicko-biochemickej diagnostiky a liečby detí s chorobami obličiek a vrodenými poruchami metabolizmu, v prevencii poškodenia orgánov a psychomotorickej retardácie u detí. Študijné pobyty v zahraničí: 1967 – Queen Elisabeth Hospital for Children London; 1980 – 1981 – Georgetown University Hospital, Washington; 1989 – University Children's Hospital, Utrecht. Za pomoci Holandskej nadácie zrealizovala sociálny program vytvorením Centra pre zdravotne postihnuté deti. Založila aj občianske Združenie na pomoc deťom so zdravotným postihnutím. Je autorkou loga Detskej fakultnej nemocnice v Košiciach.

Po smrti manžela Jána Mathého sa venuje správe a propagácii jeho umeleckej pozostalosti v rámci pripravovaného Múzea Mathé v Košiciach. Jej životné motto: „Úspech je daný geneticky – nadanie je potrebné vložiť do usilovnej, trpezlivej a pokornej práce. Nevzdať sa

a nerobiť preto, aby sme mali osobný úspech, ale aby bol realizovaný pozitívny a progresívny program pre všeobecné dobro.“

Autor: Jana Vinterová

Neurochirurg: Z aktivity mozgu dokážeme prečítať slová, na ktoré myslíme, bez ich vyslovenia

15. 12. 2021, 9:52, Zdroj: [primar.sme.sk](https://www.primar.sme.sk), Vydavateľ: Petit Press, Autor: Denisa Koleničová, Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 23 496 GRP: 0,52 OTS: 0,01 AVE: 867 Eur

Lekár ročne urobí približne dvanásť operácií mozgu.

Neurochirurgická klinika Univerzitetnej nemocnice svätého Michala v Bratislave patrí medzi špičkové medicínske pracoviská. Pred rokom v spolupráci s Neurologickou klinikou UNB realizovala aj unikátnu operáciu.

Dvadsaťjedenročnému pacientovi s Tourettovým syndrómom vložili do mozgu elektródy, ktoré elektrickým prúdom stimulujú cieľovú štruktúru v mozgu. Ochorenie sa vyznačuje pohybovými a zvukovými tikmi, ktoré sú ťažko ovládateľné a po operácii došlo u pacienta k zlepšeniu príznakov.

Hoci metódu hlbokoj mozgovej stimulácie u pacienta s Tourettovým syndrómom robili lekári na Slovensku prvýkrát, pri iných diagnózach ju bežne používajú. Ide o Parkinsonovu chorobu alebo esenciálny tremor, čo je tiež ochorenie, pri ktorom majú pacienti tras končatín.

“Elektrická stimulácia zasahuje do neurónových sietí v mozgu, ktoré majú porušenú funkciu a navodzuje iný obrazec ich aktivity, čím pomáha zmierňovať prejavy ochorení,“ vysvetľuje v rozhovore pre SME neurochirurg MICHAL KĽOC.

Čo sa v rozhovore dozviete Ako ďaleko je doba, kedy budeme môcť televízny kanál prepnúť myšlienkou alebo vďaka nejakému implantátu v mozgu Ako dlho sa v medicíne používa metóda hlbokoj mozgovej stimulácie, a ako ju lekári objavili Pacienti s akými diagnózami dnes najčastejšie podstupujú operáciu hlbokoj mozgovej stimulácie Ako môže operácia pacientom pomôcť Ako operácia vyzerá, čo sa pri nej deje a čo sa môže pokaziť O koľko percent sa zlepšil stav pacienta s Tourettovým syndrómom

O ľudskom mozgu sa traduje, že o ňom vieme príliš málo. Čo považujete za najväčšie zistenie o mozgu za uplynulé desaťročie?

Zistenie, že sa vieme napriek zložitosti mozgu o ňom dozvedieť viac. Pomerne veľa toho vieme o riadení pohybov, zmyslových funkcií. Výskumy prebiehajú aj pri komplexnejších funkciách, akými sú pamäť či reč.

Dnes už z aktivity mozgu dokážeme prečítať slová, na ktoré myslíme, bez ich vyslovenia. Samozrejme tieto metódy sú zdĺhavé a pomerne invazívne.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Skúma nádory semenníkov: Pre mužov je to intímna partia, často sa hanbia ísť k lekárovi Čítajte

Zaujímavé sú výskumy zamerané na prepojenie mozgu a počítača, čo by mohlo pomôcť pacientom, ktorí majú nejaké ochorenie alebo poúrazové poškodenie periférnych nervov, svalov alebo miechy, ale ich mozog funguje správne.

Vo svete existuje viacero jedincov, ktorí si nechávajú implantovať do mozgu rôzne veci. Ako sa na nich pozeráte a čo si myslíte o takom pokroku?

Rozlišoval by som dve roviny. Na jednej strane sú to pacienti, ktorí majú ťažké postihnutie, ako je napríklad spomínané ochrnutie. Ak by sa výskum posunul natoľko, že by tieto metódy boli dostatočne bezpečné a mohli by pomôcť zmierniť utrpenie pacienta, tak ich použitie považujem za odôvodnené.

Ak ide o implantáciu u zdravého človeka na to, aby získal určitú konkurenčnú výhodu, ako napríklad lepšiu pamäť alebo dokázal ovládať stroje myslou, to je už otázka etická až filozofická a zasahuje až do otázok o identite človeka ako biologického druhu.

Odpoveď na ňu nemám, ale určite by som nebol rád, ak by to viedlo k zvyhodňovaniu niektorých ľudí v neprospech iných.

Ako ďaleko je doba, kedy budeme môcť televízny kanál prepnúť myšlienkou alebo vďaka nejakému implantátu v mozgu?

((piano))

Nemyslím si, že toto bude skoro dostupné pre zdravých ľudí. Pre ťažko postihnutých pacientov nie skôr ako o 20 až 30 rokov.

Venujete sa najmä hlbokoj mozgovej stimulácii. Ide o špeciálnu metódu, počas ktorej sa pacientovi vkladajú do mozgu elektródy, ktoré stimulujú cieľovú štruktúru mozgu elektrickým prúdom. Metóda výrazne pomáha napríklad pacientom s Parkinsonovou chorobou. Ako dlho sa už vo svete používa?

Hlboká mozgová stimulácia sa používa asi posledných tridsať rokov. Predchádzali jej takzvané lezionálne techniky, pri ktorých lekári vytvárali v mozgu pacientov drobné lézie.

V prvej polovici dvadsiateho storočia neurochirurgické autority tvrdili, že lézia v niektorých oblastiach mozgu, napríklad bazálnych ganglií alebo talamu, poškodí hybnosť pacienta a nastane u neho takzvaná paréza.

V päťdesiatych rokoch minulého storočia doktor Irving Cooper pri jednej operácii mozgu nechtiac poškodil jednu artériu hlboko v mozgu a musel ju uzavrieť. Práve táto artéria zásobovala časť bazálnych ganglií a tak stratili krvné zásobenie a poškodili sa.

Zhodou okolností Cooperov pacient trpel pokročilou formou Parkinsonovej choroby. V tej dobe boli títo pacienti imobilní, mali výrazne stuhnuté svalstvo a často vyzerali ako keby boli v bezvedomí. Po operácii, došlo k zlepšeniu pacientovho stavu.

Pokračoval Cooper v týchto operáciách?

Michal Kl'oc narodil sa v Prešove, Lekársku fakultu vyštudoval na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** po skončení vysokej školy pracoval na Neurochirurgickej klinike UK v UNB v Bratislave, kde absolvoval špecializačnú skúšku v neurochirurgii a ukončil postgraduálne štúdium od roku 2019 pôsobí na Neurochirurgickej klinike SZU v Univerzitnej nemocnici- Nemocnici sv. Michala pod vedením dotora Róberta Illéša metóde hlbokoj mozgovej stimulácie sa venujem od roku 2009 absolvoval množstvo stáží a kongresov na Slovensku aj v zahraničí. Má manželku Martu a synov Jakuba a Michala

Áno, podobnú vykonal u tisícov pacientov s Parkinsonovou chorobou. Na základe operačných skúseností upresnil cieľ, ktorý by mal byť počas operácie poškodený na to, aby došlo k zlepšeniu zdravotného stavu pacientov. Bola to oblasť mozgu nazývaná pallidum.

Pri operáciách začal používať stereotaktickú techniku, ktorá umožňuje málo invazívny prístup k štruktúram mozgu. V priebehu približne dvadsiatich rokov operoval tisíce pacientov, ktorí sa nachádzali v Domove pre nevyliciteľných pacientov v Brooklyne.

Ako sa k týmto operáciám postavila lekárska komunita?

Dlhú dobu nemal dôveru neurológov, ktorí liečbu spochybňovali. A to napriek tomu, že na rôzne kongresy priviedol množstvo pacientov, na ktorých chcel ukázať efekt liečby.

Dvadsať rokov Cooperovi nedôverovali, pretože nevedeli vedecky vysvetliť podstatu jeho liečby. Metóda sa vysvetlila až opisáním funkcie kortiko-striato-talamo-kortikálnych okruhov a dopamínových dráh. Dalo by sa teda povedať, že prvá operácia vznikla vďaka náhode, podobne ako objav penicilínu.

Pacienti s akými diagnózami dnes najčastejšie podstupujú operáciu hlbokoj mozgovej stimulácie?

Približne 90 percent tvoria pacienti s Parkinsonovou chorobou. Ročne ich operujeme dvanásť až trinásť.

Druhou najčastejšou diagnózou je esenciálny tremor, čo je tiež ochorenie, pri ktorom majú pacienti tras končatín. Títo pacienti predstavujú asi päť percent.

A treťou najčastejšou diagnózou je dystonia, čo je ochorenie pohybovej sústavy, pri ktorom dochádza k nedobrovoľným sťahom svalov, čo pacientovi spôsobuje opakujúce sa kŕče, ktoré môžu viesť až k imobilizácii pacienta.

Zriedkavo operujeme aj pacientov s epilepsiou alebo Tourettovým syndrómom.

Ako môže operácia pacientom pomôcť?

Elektrická stimulácia zasahuje do neurónových sietí v mozgu, ktoré majú porušenú funkciu a navodzuje iný obrazec ich aktivity, čím pomáha zmierňovať prejavy ochorení, napríklad v prípade uvedených ochorení pohybu.

Odborne nazývame tento systém extrapyramídový. Pomáha riadiť a reguluje vykonanie jednotlivých pohybov.

Prehľad ochorení, ktoré môže zmierniť operácia hlbokoj mozgovej stimulácie Parkinsonova choroba: je neurologické ochorenie, ktoré sa vyznačuje tromi základnými príznakmi - tras, svalová stuhnutosť, a zníženie pohyblivosti. Vyskytuje sa prevažne u starších ľudí, častejšie mužov. Postihuje približne jedno percento populácie vo veku 60 rokov. Esenciálny tremor: nazýva sa aj Minorova choroba. Ide o dedičné ochorenie, ktoré sa môže u nositeľa ochorenia prejavíť v akomkoľvek veku. Tremor (trasenie) je mimovoľný rytmický pohyb, ktorý je vytváraný postupnou kontrakciou svalov. Vzniká na základe patologického ložiska v mozgu. Esenciálny tremor sa prejavuje najmä v horných končatinách tela. Dystónia: patrí medzi ochorenia pohybovej sústavy. Počas ochorenia dochádza k nedobrovoľným sťahom svalov, v dôsledku čoho vznikajú kŕče. Postihuje asi jedno percento populácie. Kŕče môžu postihnúť krk, čeľusť, oko, jazyk alebo trup. Príčiny ochorenia doposiaľ nie sú známe. Pri dystónii pravdepodobne dochádza ku zhoršenej komunikácii medzi neurónmi v mozgu. Epilepsia: je ochorenie, ktoré sa prejavuje výskytom takzvaných epileptických záchvatov. Ide o epizódy, počas ktorých náhle a prechodne funguje mozog neobyčajne. U pacienta nastáva dočasná zmena vnímania, vedomia, hybnosti alebo citlivosti. Tourettov syndróm: je ochorenie, ktoré sa väčšinou začína medzi štvrtým až šiestym rokom. Pacienti trpia pohybovými a zvukovými tikmi, ktoré nedokážu ovládať. Príčina Tourettovho syndrómu zatiaľ nie je známa. Ochorenie je často dedičné, prenášané v rámci jednej rodiny.

Vedeli by ste vysvetliť, čo sa deje pri operácii?

Ide o elektrickú stimuláciu mozgu. Pacientovi do mozgu vkladáme elektródy, ktoré slúžia na podnecovanie mozgu. Najdôležitejším krokom je presne umiestniť elektródy do cieľovej štruktúry v mozgu. Tých je viac.

O tom, kam elektródy pacientovi vložíme, sa rozhodujeme podľa jeho zdravotného stavu, diagnózy a aj toho, aké má konkrétne príznaky. Zohľadňujeme, aké príznaky ho najviac obmedzujú.

Aké sú cieľové štruktúry pri jednotlivých ochoreniach?

Pri väčšine ochorení sú nimi bazálne gangliá. Aj pri rôznych ochoreniach totiž môžu byť ciele rovnaké.

Okrem bazálnych ganglií môže byť cieľovou štruktúrou aj talamus, napríklad pri epilepsii alebo pri Tourettovom syndróme.

Podľa čoho sa pri vkladaní neurostimulátora orientujete?

Stále na ňu využívame rovnakú metódu ako v minulosti spomínaný doktor Cooper. Nazýva sa stereotaxia. Používa sa približne sedemdesiat rokov.

Pacientovi na hlavu fixujeme takzvané stereotaktické rámy. Vďaka nim a tiež vďaka zobrazovacím vyšetreniam vieme presne matematicky určiť takzvaný stereotaktický priestor.

Zjednodušene povedané, rám nám pomáha určiť súradnice. Následne stanovíme pomocou plánovacej počítačovej stanice presnú trajektóriu zavedenia elektród.

Niektoré cieľové štruktúry sa dajú priamo vizualizovať pomocou zobrazovacích metód. Jednou z nich je napríklad magnetická rezonancia.

Na zistenie presnej polohy ďalších cieľových štruktúr nám zase pomáha určenie referenčných bodov v mozgu, čo sú niektoré zobrazené štruktúry a na základe vzdialeností od nich štatisticky určíme polohu tých, ktoré sa priamo na zobrazovacom vyšetrení nevizualizujú.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Onkourológ: Pacient odmietol liečbu, lebo si chcel splniť sny. Nestihol to Čítajte

Sedia výpočty vždy presne?

V prípade vizualizovaných štruktúr veľa závisí od kvality zobrazovacích vyšetrení. Pri štruktúrach, ktoré priamo nevidíme môže byť určitá premenlivosť.

Štatistické údaje sú vypočítané z rezov mozgu, ktoré vedci získali počas pitvy. Každý človek je iný, môže tam byť premenlivosť na úrovni jednotlivca.

Samozrejme, aj samotný rám môže mať určitú nepresnosť, ktorá je však na úrovni zlomku milimetra.

Môže sa teda stať, že aj keď sa perfektne pripravíte a urobíte potrebné prípravné vyšetrenia, tak vás pri samotnej operácii niečo prekvapí?

Určite sa to môže stať. Pacienti by napríklad nemali mať veľkú atrofiu (zmenšovanie mozgu, pozn. red.), lebo z hľadiska bezpečnosti pri operácii je dôležité, aby sme sa vyhli cievam. Ak pacient trpí výraznejšou atrofiou, operácia je komplikovanejšia.

Z pohľadu neurochirurga je anatomicky neprijemnou situáciou tiež to, keď sa cievy nachádzajú v blízkosti cieľových štruktúr. Zatiaľ sa nám však nestalo, že by sme museli pre tieto dôvody nejakú operáciu zrušiť.

Ako dlho približne trvá operácia?

Opäť je to individuálne. Záleží aj od toho, o aký typ operácie ide. Môžeme ju totiž robiť tak, že pacient bude pri vedomí. Tento typ operácie je možný pri ochoreniach, kde očakávame, že implantácia neurostimulátora bude mať okamžite nejaký efekt, napríklad pri Parkinsonovej chorobe.

Neurológovia už pri stimulácii počas operácie vedia vyšetriť a odsledovať, aký mala efekt. Takáto operácia trvá približne sedem hodín. Od ôsmej rána do asi druhej zavádzame pacientovi elektródy do mozgu. Ich umiestnenie je takmer vždy obojstranné. Následne pacientovi vložíme do podkožia na hrudníku stimulátor- zdroj elektrického prúdu. Jeho zavedenie trvá približne hodinu.

Sú aj operácie, ktoré vám zaberú menej času?

Kratšie operácie robíme v prípade dystónii, kde zlepšenie nie je okamžité. U väčšiny pacientov sa dostaví až pol roka po tom, čo im implantujeme stimulátor. Rovnako je to pri pacientoch s Tourettovým syndrómom. Keďže efekt nie je viditeľný okamžite, operácie prebiehajú pod anestéziou a u pacientov testujeme len nežiaduce účinky. Preto je operácia asi o dve hodiny kratšia.

Čo sa môže pri implantácii hlbokoj stimulácie pokaziť?

Vážne komplikácie sú počas operácie veľmi zriedkavé. Patrí medzi ne napríklad krvácanie. Výskyt krvácania je minimálny vzhľadom na vizualizáciu ciev pri plánovaní. Plánovanie celej trajektórie je však veľmi presné.

Pri predoperačnom testovaní pri aplikácii elektród tiež môže nejaká cieva zareagovať spazmom, čo spôsobí nedokrvnenie mozgu. Väčšinou však ide len o prechodné zhoršenie, ktoré sa neskôr upraví.

Umiestnenie elektród je náročné, ale chyba je len približne v zlomkoch milimetra. Dnes už dokonca existujú aj takzvané smerovacie elektródy, pri ktorých sa dá modelovať a dokonca zvoleným smerom nasmerovať stimulovaná oblasť mozgu.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Lekár: Ľudia by uverili aj tomu, že mám doma ružového slona a vie lietať Čítajte

Pred viac ako rokom ste stimuláciu implantovali aj pacientovi s Tourettovým syndrómom. Bola to prvá takáto operácia na Slovensku. Prečo sú tieto operácie ojedinelé?

Operácie hlbokoj mozgovej stimulácie u pacientov s Tourettovým syndrómom nie sú ojedinelé len u nás, ale aj v zahraničí.

Pri tejto diagnóze sú dostupné lieky, teda farmakologická liečba. Platí to najmä pre pohybové a psychiatrické prejavy ochorenia. Lieky sú dopamínovými antagonistami, dostupné sú aj neuroleptiká, prípadne môže lekár pacientovi nasadiť antidepresíva alebo odporučiť behaviorálnu terapiu a psychoterapiu.

Lieky však často nie sú dostatočne účinné a majú aj dosť veľké nežiaduce účinky. Najmä pri psychiatrických liekoch pacienti často pociťujú únavu, ospalosť alebo zvýšenie hmotnosti.

Neexistuje však kauzálna liečba, teda taká, ktorá by viedla k úplnému vyliečeniu pacienta. Zároveň treba povedať, že Tourettov syndróm nie je ochorenie, ktoré by ohrozovalo život pacienta alebo mu zabraňovalo vo vykonávaní bežných denných aktivít. Preto sa väčšina pacientov rozhodne neliečiť tak radikálnym spôsobom ako je operácia mozgu.

Tourettov syndróm znepriemňuje pacientov život najmä po sociálnej a psychickej stránke. Známe sú nepríjemné prejavy ochorenia, kedy má pacient neovládateľné zvukové tiky, kedy vykrikuje nadávky alebo pohybové tiky kedy opakuje pohyby osoby v jeho blízkosti. Toto je pre pacienta nepríjemné hlavne pri kontakte s neznámymi osobami.

Ani implantovanie stimulátora pacienta s touto diagnózou nevylieči. Avšak zlepšenie zdravotného stavu sa pohybuje medzi 40 až 80 percentami.

Dá sa posúdiť, kedy by pre pacienta s touto diagnózou mohla byť operácia prínosná?

Je veľmi ťažké posúdiť, či by mal pacient absolvovať operáciu. Mal by zvážiť svoje očakávania a jeho stav by mal posúdiť psychiater aj neurológ. Oni vyhodnotia, či ide o ťažký stupeň syndrómu.

Okrem toho je dôležitý aj vek pacienta. Pri Tourettovom syndróme sa často mnohé príznaky v dospelosti zlepšia, niektoré dokonca zmiznú. Preto je niekedy lepšie, keď pacient s operáciou počká.

Od danej operácie ubehol už rok. Viete posúdiť, ako sa pacientov stav zlepšil?

Sú na to škály na vyhodnotenie. Zlepšenie sme vyhodnotili na 50 percent.

Autor: Denisa Koleničová

Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP [🔗](#)

📅 15. 12. 2021, 11:57, Zdroj: kosicednes.sk [🔗](#), Autor: Martina Klepáčová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 16 021 GRP: 0,36 OTS: 0,00 AVE: 745 Eur

Udelenie ceny Košického samosprávneho kraja (KSK) za tento rok schválilo v pondelok (13. 12.) krajské zastupiteľstvo pre tri osobnosti a dva kolektívy. Medzi ocenenými jednotlivcami sú vysokoškolský pedagóg, vedec a zoológ Juraj Ciberej, Jozef Suchoža aktívne pôsobiaci v oblasti vedy a praxe obchodného a hospodárskeho práva a lekár Ľudovít Želinský, významná osobnosť nemocnice v košickej Šaci.

Z kolektívov patrí cena Klinike infektológie a cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura (UNLP) a Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (LF **UPJŠ**) Košice a Folklornej skupine Jadlovec Margecany.

Ocenenie „historická osobnosť regiónu“ udelilo zastupiteľstvo Jánovi Borodáčovi za povojnové založenie Východoslovenského národného divadla v Košiciach a výchovu generácie umelcov súborov činohry, opery a baletu. Slávnostný ceremoniál oceňovania by sa mal konať 23. apríla 2022.

Verejné ocenenie udeľuje Zastupiteľstvo KSK raz ročne za osobitný prínos pre rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti a hrdinstva, vynikajúce tvorivé činy a výsledky dosiahnuté v humanitárnej, cirkevnej, kultúrnej a umeleckej, publicistickej, verejnoprospešnej, podnikateľskej, technickej, športovej či vedecko–vzdelávacej činnosti. Ocenenie historická osobnosť regiónu udeľuje zastupiteľstvo in memoriam osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji.

Zdroj: TASR, hol ima

Autor: Martina Klepáčová

Nájdenie stratenej slobody korunoval triumfálny záťah vo Vegas [↗](#)

📅 15. 12. 2021, 9:45, Zdroj: kosiceonline.sk [↗](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 5 934 GRP: 0,13 OTS: 0,00 AVE: 402 Eur

PETER JESENSKÝ, Dnes | 09:22

Košičanka Gabriela Briškárová má za sebou vydarený trip do zámoria. Taekwondistka klubu Koryo Slávia **UPJŠ** si v rámci sústredenia v Spojených štátoch užila slobodu bez pandemických opatrení a domov sa vrátila s trofejou za prvenstvo v súťaži Las Vegas Open.

Gabika (vľavo) so zlatou medailou vo Vegas / foto archív GB

Americké sústredenie vyšlo bronzovej medailistke v kategórii z juniorských šampionátov v Kanade a Tunisku až na druhý pokus. Do USA mala pôvodne odletieť už v lete, no vtedy ju na poslednú chvíľu zastavili opatrenia.

„Do poslednej chvíle som sa bála, aby sa nezopakoval letný scenár. Ani teraz to nebolo úplne bezproblémové, ale podarilo sa a po príchode do USA mi poriadne odľahlo,“ pustila sa do hodnotenia amerického tripu Gabika Briškárová. „Z tvrdého lockdownu som sa dostala do slobodného života bez striktných pravidiel. Mohli sme tam naplno trénovať, neboli tam žiadne zákazy a pre mňa osobne to bolo veľmi užitočné nielen vďaka podmienkam, ale aj zásluhou výborných sparingpartnerov.“

Viva Las Vegas

Čerešničkou pobytu v krajine neobmedzených možností bola turnajová účasť vo vysvietenom Las Vegas.

„Nebola to súťaž najvyššej svetovej úrovne, ale nebolo to ľahké a patrilo k tomu stres a nevyhnutnosť koncentrácie. Na rozdiel od domácich súťaží som nepoznala súperky a snažila som sa teda sústrediť na seba. Keďže ostal môj tréner v Košiciach, vyskúšala som si turnaj pod vedením iného trénera a fungovanie v inom tíme s inými pretekármi. Bolo to niečo iné, ale beriem to ako dobrú skúsenosť. To víťazstvo len umocnilo dobrý pocit,“ poznamenala reprezentantka klubu Koryo Taekwondo Slávia **UPJŠ** Košice na margo svojho triumfu v rámci Las Vegas Open.

Viac ako súperky dali Gabike zabráť náročné podmienky. Na svoje zápasy si totiž musela počkať do hlbokej noci. „Nevravím, že som to ešte nikdy nezažila, ale nebolo to príjemné. Organizácia bola podľa mňa celkovo jednou z najhorších, aké som zažila. Našťastie sme to zvládli.“

V rámci turnaja v Nevade bola Briškárová jedinou reprezentantkou svojho klubu. Na rozdiel od domácich turnajov sa tak nemohla oprieť o podporu krajanov. „V podstate mi to takto vyhovovalo. Pre mňa bolo podstatné, že som mala s kým trénovať, pretože doma nemám dostatok kvalitného sparingu v mojej váhovej kategórii.“

Neskoré ukončenie turnaja znemožnilo nočnú návštevu vysvieteného bulváru vo Vegas, no Gabika si všetko vynahrádila na druhý deň. „Počas dňa to bolo samozrejme trochu iné, ako v noci. Bolo to pekné, ale keďže nemám 21 rokov, do kasína ma nepustili. Mňa by to však aj tak veľmi nelákalo.“

Gabika s mladými taekwondistami v USA / foto archív GB

Tréningový raj pri Soľnom jazere

Z púštnej Nevady sa po pretekoch presunula smerom na severovýchod do Utahu.

„Do Salt Lake chodím za jednou slovenskou rodinou, ktorá tam žije cez 20 rokov. Spoznali sme sa na jednom turnaji a nadviazali sme výborné vzťahy. Cítim sa tam veľmi dobre a trénuje sa tam úplne inak. Už len tou nadmorskou výškou a počas prvých dní sa mi točila hlava a mala som doslova zatmenie. Potom si však na to človek zvykne,“ upozornila na špecifiká tréningov vo vyššej nadmorskej výške.

Oblasť Utahu je preslávená veľkou soľnou pláňou, ale aj národným parkom Moab. „Bola som tam pred dvomi rokmi a je to naozaj nádherné. Je to iný svet a práve návštevy takýchto krásnych miest predstavujú jednu z výhod športu. Tento rok na podobné výlety nebol čas, pretože tam je všetko ďaleko a sama by som si tam netrúfla jazdiť autom.“

Gabriela Briškárová počas pandemického tréningu v Košiciach / KOŠICE ONLINE

Návrat do tvrdej reality

Kontakt s materským klubom udržiavala Briškárová v zámorí prostredníctvom internetu a so svojimi mladšími kolegami si dokonca zatrénovala v rámci online tréningu.

„Veľmi rada som ich videla a potešilo ma rozhodnutie detí trénovať aj v tejto ťažkej dobe. Zároveň mi ich bolo ľúto, pretože u nás sú deti zatvorené doma. V USA je to oveľa slobodnejšie a tam teda športovci netrpia. Kto chce, ten rúško nosí, kto nechce, ten nie. Všetci však

môžu trénovať,“ povzdychla si slovenská reprezentantka. Tvrdé obmedzenia tréningov budú mať podľa nej žalostné následky. „Cítíme to už teraz. V Európe sa rozbehli turnaje a keď sem pricestujú Američania, tak sú dominantní. Je vidieť, že nepoľavili v tréningu a my sme medzitým stáli. To je jednoducho náskok, ktorý sa musí prejavíť a nedá sa len tak zmazať.“

Najprv škola, potom Vianoce

Po návrate do Košíc čakala Gabiku zatvorená telocvičňa a stôl plný učebníc. Študentku druhého ročníka Prešovskej univerzity čaká pred Vianocami poriadne intenzívne obdobie.

„Teraz sa snažím hlavne dohnať školské povinnosti. Mojim plánom je teda učiť sa, učiť sa, učiť sa,“ rozosmiala sa taekwondistka, ktorá sa našťastie môže oprieť o ústretovosť učiteľov. „Vedia, že cestujem a športujem a vychádzajú mi v ústrety. Som im za to vďačná.“

Po splnení študijných povinností a sústreďení v Českej republike už príde zaslúžený oddych. Briškárovci tvoria veľkú športovú rodinu a pod stromčekom tak bude určite veselo.

„Budeme všetci spolu a dokonca za nami príde i brat, ktorý robí trénera v Trenčíne. Na Vianoce sa teda teším a chcem si užiť rodinnú pohodu. Na zdobenie stromčeka a podobné veci mám mladších súrodencov a ja teda možno pomôžem v kuchyni. Tam vládne mamka, ale rada jej pomôžem,“ načrtla s úsmevom vianočné plány Gabriela Briškárová. A čo by si zaželala do roku 2022? „Hlavne si želám, aby sa skončili opatrenia, mohli sme trénovať a svet sa vrátil do normálnych koľají.“

Komentáre

Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP [↗](#)

15. 12. 2021, 13:30, Zdroj: [obce.tasr.sk](https://www.obce.tasr.sk) [↗](#), Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 4 842 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 471 Eur

Na snímke budova Kliniky infektológie a cestovnej medicíny (KICM). FOTO TASR – Milan Kapusta, Košice 30. mája 2016.

Košice 15. decembra (TASR) – Udelenie ceny Košického samosprávneho kraja (KSK) za tento rok schválilo v pondelok (13. 12.) krajské zastupiteľstvo pre tri osobnosti a dva kolektívy. Medzi ocenenými jednotlivcami sú vysokoškolský pedagóg, vedec a zoológ Juraj Ciberej, Jozef Suchoža aktívne pôsobiaci v oblasti vedy a praxe obchodného a hospodárskeho práva a lekár Ľudovít Želinský, významná osobnosť nemocnice v košickej Šaci.

Z kolektívov patrí cena Klinike infektológie a cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura (UNLP) a Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (LF **UPJŠ**) Košice a Folklornej skupine Jadlovec Margecany.

Ocenenie " historická osobnosť regiónu" udelilo zastupiteľstvo Jánovi Borodáčovi za povojnové založenie Východoslovenského národného divadla v Košiciach a výchovu generácie umelcov súborov činohry, opery a baletu. Slávnostný ceremoniál oceňovania by sa mal konať 23. apríla 2022.

Verejné ocenenie udeľuje Zastupiteľstvo KSK raz ročne za osobitný prínos pre rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti a hrdinstva, vynikajúce tvorivé činy a výsledky dosiahnuté v humanitárnej, cirkevnej, kultúrnej a umeleckej, publicistickej, verejnoprospešnej, podnikateľskej, technickej, športovej či vedecko–vzdelávacej činnosti. Ocenenie historická osobnosť regiónu udeľuje zastupiteľstvo in memoriam osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji.

Autor: Autor:

Víno a zdravie ✉

📅 15. 12. 2021, 16:50, Zdroj: vino.sk ✉, Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Dosah: 449 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 88 Eur

O víne ako takom

/ 15, Dec, 2021

Konzumácia vína a jeho pozitívne vlastnosti zaujímajú ľudstvo už od nepamäti. Prvé správy o priaznivých účinkoch vína na zdravie nachádzame už v starovekých spisoch Paracelsa, Plínia a Galéna. Hippokrates (459-377 n.l.)

HISTÓRIA

Konzumácia vína a jeho pozitívne vlastnosti zaujímajú ľudstvo už od nepamäti. Prvé správy o priaznivých účinkoch vína na zdravie nachádzame už v starovekých spisoch Paracelsa, Plínia a Galéna. Hippokrates (459-377 n.l.) hovorí o aplikácii vína ako prostriedku zlepšujúcom náladu, tlmiacom bolesť a podporujúcom močenie. Z tohto obdobia je známy i priaznivý efekt vína na hojenie rán a jeho dezinfekčný účinok v tráviacom trakte. Sám Cézar odporúčal konzumáciu vína, spoločne s jedlom, aby tak chránil svojich vojakov pred tráviacimi infekciami. Na povrch sa však dostala i druhá strana mince – problém alkoholizmu. Už egyptský faraón Ramzes II. si sťažoval na vysokú konzumáciu alkoholu v populácii. Slávny lekár arabského sveta Avicena (980-1032 n.l.) dokonca veril tomu, že je zdraviu prospešné občas sa dvakrát opiť. Nech je to už tak či onak, víno malo od nepamäti svojich bohov a jeho priaznivé účinky vychvaľovali lekári, filozofovia či mnísi. ...a na dôvažok, komu môžeme vlastne vďačiť za to, že objavil víno ako nápoj? Bola to pravdepodobne milenka perzského kráľa Jamsheea, ktorá trpela neznesiteľnou migrénou a nespavosťou a chcela preto zo zúfalstva spáchať samovraždu vypitím skvasených zbytkov hroznovej šťavy. Smrť sa ale nedeočkala – namiesto nej sa jej podstatne zlepšila migréna i spanie a samotný panovník prehlásil skvasenú hroznoú šťavu za kráľovský nápoj. Žeby opäť raz iba obmena známeho 'cherchez la femme'?...

FRANCÚZSKY PARADOX

Keď v novembri roku 1991 začala americká televízna stanica CBS vysielat' nový seriál pravidelných diskusných relácií '60 minutes' na tému zdravá výživa, moderátor Morley Safer pozdvihol pohár červeného vína a vyhlásil, že dôvod malého počtu srdcových infarktov vo Francúzsku možno spočíva práve v obsahu takéhoto pohára. Informácie, ktoré vo vysielaní CBS odzneli, divákov priam zelektrizovali a Američania sa touto témou odvtedy zaoberajú neustále. Čo je však najdôležitejšie, relácia celkom zvrátila dovtedajší priebeh diskusií o víne. Z nebezpečnej drogy sa v krátkom čase stal liek proti srdcovému infarktu. Diskusia zachvátila i európsku verejnosť, na scénu vystúpili vedci, príslušníci vinárskej lobby i politici angažovaní v oblasti zdravia a zdravotníctva. Začalo sa oficiálne hlásať, že piť víno s mierou patrí k zdravému spôsobu života. Platí to najmä o červených vínach.

Podľa štatistiky je konzumácia červeného vína u Francúzov 10-násobne vyššia ako u Američanov, no na 100 Francúzov pripadá až o 30 až 50% srdcových infarktov menej ako na príslušnú skupinu Američanov rovnakého veku a pohlavia. Francúzsky muži pritom fajčia viac ako Američania, menej sa venujú športu a konzumujú približne o 30% viac tukov vo forme masla, syrov, šunky a husacej pečienky. Červené víno však pijú už na obed. Za francúzskym paradoxom ale treba okrem červeného vína vidieť aj ďalšie, skutočne dôležité faktory: výživu, vysokú kvalitu potravín a celkový spôsob života. Zdá sa, že mnoho Francúzov v nijakom prípade nepozná stres. Nuž, a ako je to s Vami?...

VÍNO A MODERNÁ MEDICÍNA

Ukázalo sa, že pravidelné pitie malého množstva vína/alkoholu priaznivo ovplyvňuje niektoré rizikové faktory aterosklerózy, a preto znižuje riziko vzniku srdcového infarktu i úmrtnosť na samotný infarkt. Zdá sa, že tento efekt je dokonca výraznejší u osôb, ktoré infarkt už prekonali ako u doposiaľ zdravých jedincov. Priaznivé účinky vína sa vysvetľujú predovšetkým zvýšením hladiny dobrého – HDL cholesterolu a znížením hladiny fibrinogénu – látky zúčastňujúcej sa na zrážaní krvi. Stále sa diskutuje o úlohe antioxidantov vo víne, predovšetkým červenom, pretože samotné antioxidanty bez alkoholu majú na zníženie úmrtnosti na infarkt len malý alebo žiadny vplyv. Všeobecne prijímaný je však pozitívny vplyv červených vín, predovšetkým odrôd s vysokým obsahom trieslovín, ktoré sú spracované v bariku na zdravie. Priaznivý je i efekt miernej konzumácie alkoholu na psychiku.

Zvláštnosťou je, že pozitívny efekt pravidelnej miernej konzumácie alkoholu/vína na výskyt srdcového infarktu i na úmrtnosť naň je výrazný predovšetkým u mužov a ženy z neho takmer vôbec neprofítujú, čo by sa dalo vysvetliť relatívne nízkym rizikom srdcovo-cievnych chorôb u žien pred menopauzou vďaka ochrannému účinku ženských pohlavných hormónov – estrogénov. Ďalším problémom u žien je nižšia optimálna dávka alkoholu v porovnaní s mužmi. Ženy dosiahnu po vypití rovnakého množstva alkoholu ako muži jeho vyššiu koncentráciu v krvi, pretože majú o 70 až 80% nižšiu aktivitu pečenej alkoholdehydrogenázy (enzýmu odbúravajúceho alkohol) a vyšší relatívny objem tuku a nižší objem vody v tele. Striedma konzumácia rovnakého množstva alkoholu u muža a ženy je preto pre muža zdraviu prospešná, zatiaľ čo u ženy zvyšuje riziko rozvoja cirhózy pečene a rakoviny prsníka. Zvlášť nebezpečné je i pitie akéhokoľvek množstva alkoholu počas tehotenstva a v období dojčenia, keď môže dojsť k dlhodobému ohrozeniu zdravia dieťaťa, predovšetkým k poškodeniu mozgu. Bez ohľadu na pohlavie sa konzumácia alkoholu neodporúča pri ochoreniach

pečene, žalúdočných vredoch, zápaloch pankreasu, niektorých hematologických chorobách a v prípade nádorov ústnej dutiny, hrtana, pažeráka a pečene. Varovným príznakom je i alkoholizmus v rodine, preto pitie alkoholu na prevenciu srdcových infarktov u osôb, ktoré majú v priamom príbuzenstve alkoholika je nevhodné. Takisto užívanie niektorých liekov sa nezlučuje s alkoholom, rovnako ako sa navzájom nesmú kombinovať pitie alkoholu a riadenie motorových vozidiel. Napokon, alkoholizmus je i dobre známou príčinou cirhózy pečene a početných onkologických ochorení.

IN VINO SANITAS (VO VÍNE JE ZDRAVIE)

Čo je to pravidelná konzumácia malého množstva alkoholu? Zodpovedá jej množstvo 20 – 40 g alkoholu denne u muža a 20 – 30 g alkoholu denne u ženy, najlepšie vo forme vína (2 – 4 dcl, resp. 2 – 3 dcl denne). Takýto každodenný príjem alkoholu/vína bráni zhlukovaniu krvných doštičiek a zaisťuje adekvátnu fibrinolytickú aktivitu plazmy zabraňujúcu tvorbe krvných zrazenín, zvyšuje hladinu dobrého – HDL cholesterolu a má celkovo pozitívny antioxidačný efekt (predovšetkým červené barikové vína kvôli vysokému obsahu trieslovín z hrozna i dreva). Muži by na zníženie rizika srdcového infarktu mali začať pravidelne konzumovať malé množstvo alkoholu/vína medzi 20. – 30. rokom života, u žien dokonca stačí začať v menopauze, čo je však nereálne (začínajú rovnako ako muži). U osôb vyššieho veku sa pripúšťa preventívna konzumácia nepatrne vyššieho množstva alkoholu/vína oproti mladším jedincom. Odporúča sa popíjanie vína večer, pričom vzťah konzumácie vína k jedlu nie je doposiaľ uspokojivo vyriešený. Tak či onak, pri jedle či samotné, nikdy nezabudnite na známe: Vždy s mierou!

Na Vaše zdravie!

Autor MUDr. Martin Mráz, je vysokoškolským učiteľom na Lekárskej fakulte **UPJŠ** v Košiciach.

Súvisiace produkty

Fakulty a ústavy UPJŠ

Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP [🔗](#)

📅 15. 12. 2021, 11:33, Zdroj: **TASR**, Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **LF UPJŠ, Lekárska Fakulta UPJŠ**

Košice 15. decembra (TASR) – Udelenie ceny Košického samosprávneho kraja (KSK) za tento rok schválilo v pondelok (13. 12.) krajské zastupiteľstvo **pre** tri osobnosti **a** dva kolektívy. Medzi ocenenými jednotlivcami sú **vysokoškolský** pedagóg, vedec **a** zoológ Juraj Ciberej, Jozef Suchoža aktívne pôsobiaci v oblasti vedy **a** praxe obchodného **a** hospodárskeho práva **a** lekár Ľudovít Želinský, významná osobnosť nemocnice v košickej Šaci.

Z kolektívov patrí cena Klinike infektológie **a** cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura (UNLP) **a** **Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (LF UPJŠ)** Košice **a** Folklornej skupine Jadlovec Margecany.

Ocenenie "historická osobnosť regiónu" udelilo zastupiteľstvo Jánovi Borodáčovi za povojnové založenie Východoslovenského národného divadla v Košiciach **a** výchovu generácie umelcov súborov činohry, opery **a** baletu. Slávnostný ceremoniál oceňovania by sa mal konať 23. apríla 2022.

Verejné ocenenie udeľuje Zastupiteľstvo KSK raz ročne za osobitný prínos **pre** rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti **a** hrdinstva, vynikajúce tvorivé činy **a** výsledky dosiahnuté v humanitárnej, cirkevnej, kultúrnej **a** umeleckej, publicistickej, verejnoprospešnej, podnikateľskej, technickej, športovej či vedecko–vzdelávacej činnosti. Ocenenie historická osobnosť regiónu udeľuje zastupiteľstvo in memoriam osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji.

hol ima

Autor: HOL

90 rokov Evy Mathéovej / Život v službe chorým deťom a plný manželskej lásky

15. 12. 2021, 17:10, Zdroj: postoj.sk, Autor: Jana Vinterová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Lekárska Fakulta UPJŠ
Dosah: 35 680 GRP: 0,79 OTS: 0,01 AVE: 933 Eur

90 rokov Evy Mathéovej / Život v službe chorým deťom a plný manželskej lásky

Čítať neskôr

Pre uloženie článku sa prihláste alebo sa ZDARMA registrujte.

Deväťdesiat rokov sa v týchto dňoch dožíva v Košiciach lekárka, vedkyňa a manželka významného sochára Eva Mathéová.

Navštívila som ju v jej dome, z ktorého, ako dúfa, bude čoskoro Múzeum Jána Mathého.

Pri bránke jednoduchého, no predsa výnimočného bieleho domu s obrovskými oknami ma privítala usmievavá pani. Napriek pomalej chôdzi z nej srší elegancia a energickosť. Očividne je zvyknutá na návštevy a s úsmevom ma púšťa dovnútra.

„Chcete si pozrieť ateliér?“ pýta sa možno aj zo zvyku a hneď ma vedie hore schodmi do priestrannej presvetlenej miestnosti.

Ocitla som sa v galérii sochárskych diel významného košického umelca Jána Mathého. Viaceré sochy mi boli dobre známe, keďže ich prototypy sú roztrúsené po rôznych košických sídliskách. Pani Mathéová rozpráva, ako jej manžel študoval v pitevni anatómiu, vďaka čomu mohol do svojich sôch vkladať abstrakciu kostí a anatomické krivky ľudského tela.

„Jano vždy hovoril, že socha neznázorňuje, socha vyjadruje. Ukrýva určitú symboliku,“ hovorí. Jeho sochárska výnimočnosť spočíva aj v tom, že sa venoval rovnako realistickej, ako aj abstraktnej tvorbe. Realistické vyobrazenie figúry alebo ľudskej postavy pretavil v ďalšom diele do abstraktného tvaru.

Pani Eva sa o túto vzácnu pozostalosť svojho manžela vzorne stará. Všetky kusy sú očíslované a elektronicky katalogizované.

Držte palce, aby z toho raz bolo múzeum

Vy vlastne bývate v múzeu, hovorím jej s úsmevom. „Tento dom je národná kultúrna pamiatka,“ prisvedčí pani Eva s istou hrdosťou v hlase. „Ešte nie je múzeum, ale robím všetko pre to, aby to mesto schválilo. Veľmi by som sa toho chcela dožiť, ale je to dlhý proces.“

Na tento účel založila aj občianske združenie Ján Mathé – sochy. „Tento dom darujem mestu Košice. Bude to Múzeum Jána Mathého. Nebude otvorené stále, len keď záujemca zavolá. Staráť sa oň bude správca. K dispozícii bude sprievodca, ktorý všetko vysvetlí a poskytne návštevníkom nejaké materiály.“

Pani Eva to má premyslené.

Interiér domu je jej obytný priestor aj muzeálna expozícia. Sklená stena poskytuje výhľad do záhrady, v ktorej sa vyníma socha Mysliteľa. K tejto neobyčajnej stavbe vo vilovej štvrti Košíc má pani Eva hlboký vzťah. Priznáva, že čiastočne ju dizajnovala sama v štýle Bauhausu s využitím zlatého rezu. Vo Fínsku ju očaril funkcionalistický charakter budov. Inšpirovala sa ním a po návrate domov využila tieto prvky aj pri architektonickom návrhu vlastného domu. Odborníci dom zaradili do databázy SAV ako zvláštnu stavbu funkcionalizmu.

Všetko pre zdravie detí

Pani Eva pôvodne aj chcela študovať architektúru, no mama ju prehovorila, aby vyštudovala radšej medicínu, „pretože je to lacnejšie“. V tom čase totiž práve otvorili **lekársku fakultu** v Košiciach. Nad týmto dôvodom sa dnes aj sama usmieva, no v lekárskej povolani sa našla.

Ako detská lekárka so špecializáciou na nefrológiu prednášala na významných univerzitách. Má za sebou zahraničné pobyty v Londýne, vo Washnigtone či v holandskom Utrechte. „Vtedy som bola múdra, dnes už všetko zabúdam,“ usmeje sa. „Štyridsať rokov som pracovala v detskej nemocnici na Moyzesovej.“

Celý život nielen liečila choré deti, ale aj bádala. „Dokonca sa mi podarilo namiešať liek jednému novorodencovi, ktorý mu zachránil zdravie,“ spomína. „Laboratórnym vyšetrením som zistila, že má vzácnu chorobu – kongenitálnu chloridodiarrheu. Išlo o fínske ochorenie, ktoré u nás ani nebolo diagnostikované. Mne sa to však podarilo. Pochopila som, že malej pacientke musíme do tela umelo dodávať chloridy, a namiešala som jej liek, ktorý musela denne užívať. Vďaka nemu prežila. Dnes je to krásna dospelá žena, ktorá má vlastné dieťa, no stále ten liek musí piť. Jej ochorenie bolo jediné tohto druhu diagnostikované v Československu.“

Popri fyzických ochoreniach sa sústredila aj na tie psychické. Na oddelení klinickej biochémie rozvíjala špeciálnu diagnostiku a liečbu detí s chorobami obličiek a vrodenými poruchami metabolizmu a popri tom založila občianske Združenie na pomoc deťom so zdravotným postihnutím.

O svojej kariére primárky **a** riaditeľky detskej nemocnice mi veľa nepovedala. Ani o pôsobení na Trnavskej univerzite či získaní titulu profesorka. Pochopila som, že funkcie, ktoré zastávala, nepokladá v porovnaní so svojim poslaním liečiť deti za podstatné.

Bez dôvery to nejde

S Jánom Mathém sa pani Eva zoznámila na koncerte. Prežili spolu dlhé roky v nádhernom manželstve. Aspoň tak o ňom sama hovorí. Aj v našom rozhovore sa k spomienke na manžela neustále vracia. Vlastné deti im dopriate neboli, ale celý život medzi nimi vládla vernosť **a** harmónia.

„Mali sme spoločné záujmy. Milovali sme prírodu **a** milovali sme Nebesia. Spájali nás rovnaké duchovné sféry **a** kresťanstvo.“ Príležitostné odlúčenia ich vzťahu neuškodili. „Veľa som cestovala po svete,“ hovorí, „ale Jano mi vždy dôveroval. Nikdy sa uňho neobjavil ani náznak žiarlivosti alebo strachu z nevery. To je podstata dobrého manželstva. Dôvera.“

Hoci sú obaja veriaci, na obdobie komunizmu spomína bez trpkosti. „Nikdy sme neboli straníci. Chodili sme do kostola **a** netajili sme sa tým. Žili sme také normálne kresťanstvo **a** ostatní to rešpektovali.“

Ako je možné, že tento pár mohol aj v čase totality žiť duchovným životom, pritom on bol známy umelec, ona detská lekárka **a** vedkyňa?

Pani Eva si všimla môj udivený pohľad. „Bola som uznávaná vo svojom odbore. Moje meno bolo známe na univerzitách aj v zahraničí. Preto ma kade-tade pozývali prednášať. Naši súdruhovia nevedeli ani po anglicky, no mňa vždy na zahraničné pobyty pustili, lebo pri všetkých štúdiách som ich uvádzala ako spoluautorov. Oni sa s tým potom prezentovali ako mojím dielom **a** mne otvorili dvere do sveta.“

A manžel? „Jano nikdy nepodľahol komunistickej propagande. Tvoril sochy, ktoré mali **a** majú nadčasovú hodnotu. Všetky diela robil na objednávku svojich kamarátov architektov.“ V mnohých sú dokonca skryté kresťanské odkazy, lenže komunisti ich zrejme nedokázali dešifrovať. Matka s dieťaťom, Plod života, Náruč... „Janove sochy boli filozofiou jeho života,“ uzatvára tému pani Eva.

Vzápätí sa rozhorí o vážnej dopravnej nehode, ktorú mali v roku 1967. Jej manžel zostal po nej niekoľko týždňov v kóme **a** musel sa znova učiť chodiť i rozprávať. Sedem rokov nato vytvoril svoje vrcholné dielo, už spomínaný Plod života. Keď sa opýtam, či bola aj ona jeho inšpiráciou pri tvorbe, zasmeje sa **a** pokrúti hlavou. „Nie, nie. Každý z nás mal svoj svet **a** odborne sa naše svety neprelínali. Ale rozumeli sme si **a** mali sme sa veľmi radi.“

Inzercia

Námestie aj meno z učebnice

Po Jánovi Mathém bolo v roku 2013 pomenované námestie na sídlisku Mier. Stojí tam fontána s jeho veľkou plastikou s názvom Odpočívajúca rodina. Pani Eva v roku 2018 prevzala zaňho cenu Košičan roka, ktorá mu bola udelená in memoriam.

V Košiciach však asi ťažko nájdeme ešte jednu domácnosť, kde sú vystavené takéto významné mestské ocenenia až dve. Mathéovci totiž majú v rodine aj ďalšiu významnú osobnosť. Jej meno je dokonca v piatackej geografii. Horolezec Jozef Psočka je mladší brat pani Evy.

„Naozaj je v učebnici?“ nechcela mi veriť pani Mathéová. **A** hneď sa v jej mysli začali vynárať spomienky na milovaného brata. „Rodičia boli z Oravy. Náš otec bol rušňovodič. Mali s mamou už štyri deti, keď zistila, že je znova tehotná. Kamarátky – také košické paničky – moju mamu presviedčali, aby išla na potrat.“ Pani Psočková by však na takýto krok nikdy nepristúpila. Chvalabohu, pretože tým piatym dieťaťom bol Jožko.

Priateľstvo **a** obeta boli preňho viac

Učil na Vysokej škole technickej **a** venoval sa horolezectvu. Nešlo však len o prekonávanie osobných rekordov. Jozef bol človek, **pre** ktorého priateľstvo bolo prednejšie než čokoľvek iné. Obetoval mu aj vlastný život.

Svetovo známym sa stal počas záchranej akcie na švajčiarskom Matterhorne. Pôvodne tam mali ísť len dvaja, ale vo Viedni sa k nim votreli do partie ďalší dvaja. Boli to stranícki funkcionári. **Pre** horolezcov je najlepšie, keď lezú iba vo dvojici, oni však boli štyria **a** to nebolo dobré. Počas výstupu prišlo nepriaznivé počasie, jeden z tých súdruhov sa dostal do problémov **a** napokon tam aj zomrel v stene. Ďalší z výpravy dostal očnú slepotu, tretí mal zmrznuté nohy **a** Jožo ich musel dostať až na vrch, lebo ináč sa nedalo traverzovať.

Podarilo sa im to, dostali sa tam všetci traja okrem toho jedného, ktorý to neprežil. Blízko vrcholu na kraji Matterhornu je visutá chata Solvayhütte. Jožko tam tých dvoch priťahol.

Keď im helikoptéra spustila lano, uviazal naň ich telá **a** obidvoch zachránil. Švajčiarski záchranári to celé len pozorovali ďalekohľadmi z hotela **a** nedávali mu žiadne nádeje. Keď po úspešnej akcii zišiel sám dole, všetci ho tam čakali nastúpení v tichosti, aby mu vzdali úctu. O tomto jeho statočnom čine sa potom písalo vo svetovej tlači.

Pani Eva mi s obdivom rozpráva aj o ďalšom dojemnom prejave Jožkovej obetavosti. Stalo sa to v roku 1973 pri výstupe na Makalu, kde si jeho kamarát pri páde vážne zranil chrbticu. Ešte síce žil, ale nebolo možné stiahnuť ho dole. Výpravu tvorili štyria, no tí zvyšní dvaja Jožovi povedali, že tam nemôžu zostať, aby neumreli všetci. Zišli dole a nechali ho tam s umierajúcim kamarátom. Jožko pri ňom zostal osem dní v extrémnych podmienkach vo výške takmer 8000 metrov, aby neumieral osamotený. Dolu sa potom vrátil celkom sám, bez pomoci.

Sama v Nepále

„Do tohto domu sme sa nasťahovali v roku 1983. Vo februári 1984 sme tu s celou rodinou oslavovali bračkovu päťdesiatku. V októbri toho istého roku zomrel, nevrátil sa z Mount Everestu,“ spomína ďalej pani Eva.

„Keď som sa dopyčula, čo sa stalo, zbalila som si veľký rucksak – to bolo za komunizmu, predstavte si – a celkom sama som sa vybrala do Nepálu do Káthmandú,“ pokračuje. „Jožko zahynul za čudných okolností a ja som chcela poznať pravdu.“

O tejto tragédii hovorí nerada. Stále jej je z toho smutno. Jozef vraj neprežil pád z tisícmetrovej výšky a jeho pozostatky hodili do rieky, do ľadovca Khumbu. Tesne predtým mal jeho priateľ Orolin zdravotné problémy, nevedel sa dostať dole. Jožo sa zapojil do záchranej akcie, pomáhal šerpom, ktorí ho znášali na nosidlách. Sám sa napokon z tohto podniku nevrátil. „Ale to je všetko na slávu Božiu. Viem, že je v nebi a stará sa o nás,“ uzatvára pani Eva.

Ekologický boj za štadiónom Lokomotívy

V rohu izby, kde sa zhovárame, stojí štíhla drevená socha. Pani Eva sa na ňu zahľadí. „Tá drevená socha je nádherná. Deti sú dnes kŕmené všelijakými gýčmi, ale treba im ukázať krásu jednoduchosti. Príroda je naším darom.“

Potom sa obzrie a ukáže rukou cez okno na Čermefský potok, ktorý tečie pozdĺž ulice. „Predstavte si, oni to tu chceli zastavať. Každý dom tam oproti mal mať prístupovú cestu na túto ulicu a mal prekryť potok. To sme nemohli dovoliť. Založili sme občianske združenie Za štadiónom a bojovali sme, kým sme nevyhrali.“

Teraz tam stoja len nízkopodlažné domčeky s východom na opačnú stranu. Potok zostal nedotknutý. „Potom sme bojovali zase, lebo tu chceli stavať bytovky. Na štadióne, kde mali byť tréningové futbalové ihriská. Postavili sme sa proti tomu a aj to sme vyhrali.“

Schody, činky, chôdza a bicykel

Pri dverách zazvoní kuriér. Pani Eva vstane a ide otvoriť. Donesie veľkú krabicu a spolu z nej vyberáme kyticu ruží. Bol k nej pribalený aj pozdrav s blahoželaním k 90. narodeninám. Úctyhodný vek, hovorím.

A pýtam sa, čo robí pre to, že si zachováva takú úžasnú kondičku. „Za to vďačím hlavne týmto schodom,“ ukazuje na schodisko vedúce do ateliéru. „Okrem toho cvičím s činkami, každý deň bicyklujem na stacionárnom bicykli a veľa sa prechádzam. Buď vonku, alebo rýchlou chôdzou 10 okruhov po byte.“

Udržiava si aj mentálnu kondíciu. Svoju angličtinu si cibrí tým, že každý deň telefonuje so svojou 94-ročnou kamarátkou z Glasgowa. Jej bežným pomocníkom je mobil aj počítač. „Mne tieto technológie veľmi pomáhajú. Ja zabúdam, ale ony majú všetko uložené v pamäti,“ usmeje sa.

Čas pokročil, pomaly sa porúčam. Pani Eva ma odprevádza k záhradnej bránke. „Miluj a rob, čo chceš“ bola jedna z posledných viet, ktoré mi povedala na rozlúčku. A ja presne viem, odkiaľ tie slová má.

Prof. MUDr. Eva Mathéová, CSc.

Narodila sa v roku 1931 v Košiciach. V roku 1956 promovala na **Lekárskej fakulte UPJŠ**. Štyridsať rokov pracovala v Detskej fakultnej nemocnici; ako lekárka na lôžkovom oddelení (1956 – 1968), ako primárka oddelenia klinickej biochémie (1968 – 1992), ako riaditeľka nemocnice (1992 – 1994). V rokoch 1994 – 2008 pôsobila na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, kde získala titul profesorka.

Zavedením špeciálnych metodík na oddelení klinickej biochémie aj ona prispela k rozvoju klinicko-biochemickej diagnostiky a liečby detí s chorobami obličiek a vrodenými poruchami metabolizmu, v prevencii poškodenia orgánov a psychomotorickej retardácie u detí. Študijné pobyty v zahraničí: 1967 – Queen Elisabeth Hospital for Children London; 1980 – 1981 – Georgetown University Hospital, Washington; 1989 – University Children's Hospital, Utrecht. Za pomoci Holandskej nadácie zrealizovala sociálny program vytvorením Centra pre zdravotne postihnuté deti. Založila aj občianske Združenie na pomoc deťom so zdravotným postihnutím. Je autorkou loga Detskej fakultnej nemocnice v Košiciach.

Po smrti manžela Jána Mathého sa venuje správe a propagácii jeho umeleckej pozostalosti v rámci pripravovaného Múzea Mathé v Košiciach. Jej životné motto: „Úspech je daný geneticky – nadanie je potrebné vložiť do usilovnej, trpezlivej a pokornej práce. Nevzdať sa

a nerobiť preto, aby sme mali osobný úspech, ale aby bol realizovaný pozitívny **a** progresívny program **pre** všeobecné dobro.“

Autor: Jana Vinterová

Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP

15. 12. 2021, 11:57, Zdroj: kosicednes.sk, Autor: Martina Klepáčová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: LF UPJŠ, Lekárska Fakulta UPJŠ

Dosah: 16 021 GRP: 0,36 OTS: 0,00 AVE: 745 Eur

Udelenie ceny Košického samosprávneho kraja (KSK) za tento rok schválilo v pondelok (13. 12.) krajské zastupiteľstvo **pre** tri osobnosti **a** dva kolektívy. Medzi ocenenými jednotlivcami sú **vysokoškolský** pedagóg, vedec **a** zoológ Juraj Ciberej, Jozef Suchoža aktívne pôsobiaci v oblasti vedy **a** praxe obchodného **a** hospodárskeho práva **a** lekár Ľudovít Želinský, významná osobnosť nemocnice v košickej Šaci.

Z kolektívov patrí cena Klinike infektológie **a** cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura (UNLP) **a** **Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (LF UPJŠ)** Košice **a** Folklornej skupine Jadlovec Margecany.

Ocenenie „historická osobnosť regiónu“ udelilo zastupiteľstvo Jánovi Borodáčovi za povojnové založenie Východoslovenského národného divadla v Košiciach **a** výchovu generácie umelcov súborov činohry, opery **a** baletu. Slávnostný ceremoniál oceňovania by sa mal konať 23. apríla 2022.

Verejné ocenenie udeľuje Zastupiteľstvo KSK raz ročne za osobitný prínos **pre** rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti **a** hrdinstva, vynikajúce tvorivé činy **a** výsledky dosiahnuté v humanitárnej, cirkevnej, kultúrnej **a** umeleckej, publicistickej, verejnoprospešnej, podnikateľskej, technickej, športovej či vedecko–vzdelávacej činnosti. Ocenenie historická osobnosť regiónu udeľuje zastupiteľstvo in memoriam osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji.

Zdroj: TASR, hol ima

Autor: Martina Klepáčová

Cenou KSK za tento rok ocenili poslanci aj kliniku infektológie UNLP [↗](#)

15. 12. 2021, 13:30, Zdroj: [obce.tasr.sk](https://www.obce.tasr.sk) [↗](#), Vydavateľ: Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Sentiment: Pozitívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: LF UPJŠ, Lekárska Fakulta UPJŠ

Dosah: 4 842 GRP: 0,11 OTS: 0,00 AVE: 471 Eur

Na snímke budova Kliniky infektológie a cestovnej medicíny (KICM). FOTO TASR – Milan Kapusta, Košice 30. mája 2016.

Košice 15. decembra (TASR) – Udelenie ceny Košického samosprávneho kraja (KSK) za tento rok schválilo v pondelok (13. 12.) krajské zastupiteľstvo pre tri osobnosti a dva kolektívy. Medzi ocenenými jednotlivcami sú vysokoškolský pedagóg, vedec a zoológ Juraj Ciberej, Jozef Suchoža aktívne pôsobiaci v oblasti vedy a praxe obchodného a hospodárskeho práva a lekár Ľudovít Želinský, významná osobnosť nemocnice v košickej Šaci.

Z kolektívov patrí cena Klinike infektológie a cestovnej medicíny Univerzitnej nemocnice Louisa Pasteura (UNLP) a Lekárskej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika (LF UPJŠ) Košice a Folklornej skupine Jadlovec Margecany.

Ocenenie " historická osobnosť regiónu" udelilo zastupiteľstvo Jánovi Borodáčovi za povojnové založenie Východoslovenského národného divadla v Košiciach a výchovu generácie umelcov súborov činohry, opery a baletu. Slávnostný ceremoniál oceňovania by sa mal konať 23. apríla 2022.

Verejné ocenenie udeľuje Zastupiteľstvo KSK raz ročne za osobitný prínos pre rozvoj kraja, za činy statočnosti, ľudskosti a hrdinstva, vynikajúce tvorivé činy a výsledky dosiahnuté v humanitárnej, cirkevnej, kultúrnej a umeleckej, publicistickej, verejnoprospešnej, podnikateľskej, technickej, športovej či vedecko-vzdelávacej činnosti. Ocenenie historická osobnosť regiónu udeľuje zastupiteľstvo in memoriam osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji.

Autor: Autor:

Víno a zdravie

 15. 12. 2021, 16:50, Zdroj: vino.sk , Sentiment: **Ambivalentný**, Téma: **Fakulty a ústavy UPJŠ**, Kľúčové slová: **Lekárska Fakulta UPJŠ**

Dosah: 449 GRP: 0,01 OTS: 0,00 AVE: 88 Eur

Víno **a** zdravie

O víne ako takom

/ 15, Dec, 2021

Konzumácia vína **a** jeho pozitívne vlastnosti zaujímajú ľudstvo už od nepamäti. Prvé správy o priaznivých účinkoch vína na zdravie nachádzame už v starovekých spisoch Paracelsa, Plínia **a** Galéna. Hippokrates (459-377 n.l.)

HISTÓRIA

Konzumácia vína **a** jeho pozitívne vlastnosti zaujímajú ľudstvo už od nepamäti. Prvé správy o priaznivých účinkoch vína na zdravie nachádzame už v starovekých spisoch Paracelsa, Plínia **a** Galéna. Hippokrates (459-377 n.l.) hovorí o aplikácii vína ako prostriedku zlepšujúcom náladu, tlmiacom bolesť **a** podporujúcom močenie. Z tohto obdobia je známy i priaznivý efekt vína na hojenie rán **a** jeho dezinfekčný účinok v tráviacom trakte. Sám Cezar odporúčal konzumáciu vína, spoločne s jedlom, aby tak chránil svojich vojakov pred tráviacimi infekciami. Na povrch sa však dostala i druhá strana mince – problém alkoholizmu. Už egyptský faraón Ramzes II. si sťažoval na vysokú konzumáciu alkoholu v populácii. Slávny lekár arabského sveta Avicena (980-1032 n.l.) dokonca veril tomu, že je zdraviu prospešné občas sa dvakrát opiť. Nech je to už tak či onak, víno malo od nepamäti svojich bohov **a** jeho priaznivé účinky vychvaľovali lekári, filozofovia či mnísi. ...**a** na dôvažok, komu môžeme vlastne vďačiť za to, že objavil víno ako nápoj? Bola to pravdepodobne milenka perzského kráľa Jamshee-eda, ktorá trpela neznesiteľnou migrénou **a** nespavosťou **a** chcela preto zo zúfalstva spáchať samovraždu vypitím skvasených zbytkov hroznejovej šťavy. Smrti sa ale nedeočkala – namiesto nej sa jej podstatne zlepšila migréna i spanie **a** samotný panovník prehlásil skvasenú hroznovú šťavu za kráľovský nápoj. Žeby opäť raz iba obmena známeho 'cherchez la femme'?...

FRANCÚZSKY PARADOX

Keď v novembri roku 1991 začala americká televízna stanica CBS vysielat' nový seriál pravidelných diskusných relácií '60 minutes' na tému zdravá výživa, moderátor Morley Safer pozdvihol pohár červeného vína **a** vyhlásil, že dôvod malého počtu srdcových infarktov vo Francúzsku možno spočíva práve v obsahu takéhoto pohára. Informácie, ktoré vo vysielaní CBS odzneli, divákov priam zelektrizovali **a** Američania sa touto témou odvtedy zaoberajú neustále. Čo je však najdôležitejšie, relácia celkom zvrátila dovtedajší priebeh diskusií o víne. Z nebezpečnej drogy sa v krátkom čase stal liek proti srdcovému infarktu. Diskusia zachvátila i európsku verejnosť, na scénu vystúpili vedci, príslušníci vinárskej lobby i politici angažovaní v oblasti zdravia **a** zdravotníctva. Začalo sa oficiálne hlásať, že piť víno s mierou patrí k zdravému spôsobu života. Platí to najmä o červených vínach.

Podľa štatistiky je konzumácia červeného vína u Francúzov 10-násobne vyššia ako u Američanov, no na 100 Francúzov pripadá až o 30 až 50% srdcových infarktov menej ako na príslušnú skupinu Američanov rovnakého veku **a** pohlavia. Francúzsky muži pritom fajčia viac ako Američania, menej sa venujú športu **a** konzumujú približne o 30% viac tukov vo forme masla, syrov, šunky **a** husacej pečienky. Červené víno však pijú už na obed. Za francúzskym paradoxom ale treba okrem červeného vína vidieť aj ďalšie, skutočne dôležité faktory: výživu, vysokú kvalitu potravín **a** celkový spôsob života. Zdá sa, že mnoho Francúzov v nijakom prípade nepozná stres. Nuž, **a** ako je to s Vami?...

VÍNO **A** MODERNÁ MEDICÍNA

Ukázalo sa, že pravidelné pitie malého množstva vína/alkoholu priaznivo ovplyvňuje niektoré rizikové faktory aterosklerózy, **a** preto znižuje riziko vzniku srdcového infarktu i úmrtnosť na samotný infarkt. Zdá sa, že tento efekt je dokonca výraznejší u osôb, ktoré infarkt už prekonali ako u doposiaľ zdravých jedincov. Priaznivé účinky vína sa vysvetľujú predovšetkým zvýšením hladiny dobrého – HDL cholesterolu **a** znížením hladiny fibrinogénu – látky zúčastňujúcej sa na zrážaní krvi. Stále sa diskutuje o úlohe antioxidantov vo víne, predovšetkým červenom, pretože samotné antioxidanty bez alkoholu majú na zníženie úmrtnosti na infarkt len malý alebo žiadny vplyv. Všeobecne prijímaný je však pozitívny vplyv červených vín, predovšetkým odrôd s vysokým obsahom trieslovín, ktoré sú spracované v bariku na zdravie. Priaznivý je i efekt miernej konzumácie alkoholu na psychiku.

Zvláštnosťou je, že pozitívny efekt pravidelnej miernej konzumácie alkoholu/vína na výskyt srdcového infarktu i na úmrtnosť naň je výrazný predovšetkým u mužov **a** ženy z neho takmer vôbec neprofitujú, čo by sa dalo vysvetliť relatívne nízkym rizikom srdcovo-cievnych chorôb u žien pred menopauzou vďaka ochrannému účinku ženských pohlavných hormónov – estrogénov. Ďalším problémom u žien je nižšia optimálna dávka alkoholu v porovnaní s mužmi. Ženy dosiahnu po vypití rovnakého množstva alkoholu ako muži jeho vyššiu koncentráciu v krvi, pretože majú o 70 až 80% nižšiu aktivitu pečenejovej alkoholdehydrogenázy (enzýmu odbúravajúceho alkohol) **a** vyšší relatívny objem tuku **a** nižší objem vody v tele. Striedma konzumácia rovnakého množstva alkoholu u muža **a** ženy je preto **pre** muža zdraviu prospešná, zatiaľ čo u ženy zvyšuje riziko rozvoja cirhózy pečene **a** rakoviny prsníka. Zvlášť

nebezpečné je i pitie akéhokoľvek množstva alkoholu počas tehotenstva **a** v období dojčenia, keď môže dojsť k dlhodobému ohrozeniu zdravia dieťaťa, predovšetkým k poškodeniu mozgu. Bez ohľadu na pohlavie sa konzumácia alkoholu neodporúča pri ochoreniach pečene, žalúdočných vredoch, zápaloch pankreasu, niektorých hematologických chorobách **a** v prípade nádorov ústnej dutiny, hrtana, pažeráka **a** pečene. Varovným príznakom je i alkoholizmus v rodine, preto pitie alkoholu na prevenciu srdcových infarktov u osôb, ktoré majú v priamom príbuzenstve alkoholika je nevhodné. Takisto užívanie niektorých liekov sa nezlučuje s alkoholom, rovnako ako sa navzájom nesmú kombinovať pitie alkoholu **a** riadenie motorových vozidiel. Napokon, alkoholizmus je i dobre známou príčinou cirhózy pečene **a** početných onkologických ochorení.

IN VINO SANITAS (VO VÍNE JE ZDRAVIE)

Čo je to pravidelná konzumácia malého množstva alkoholu? Zodpovedá jej množstvo 20 – 40 g alkoholu denne u muža **a** 20 – 30 g alkoholu denne u ženy, najlepšie vo forme vína (2 – 4 dcl, resp. 2 – 3 dcl denne). Takýto každodenný príjem alkoholu/vína bráni zhlukovaniu krvných doštičiek **a** zaisťuje adekvátnu fibrinolytickú aktivitu plazmy zabraňujúcu tvorbe krvných zrazenín, zvyšuje hladinu dobrého – HDL cholesterolu **a** má celkovo pozitívny antioxidačný efekt (predovšetkým červené barikové vína kvôli vysokému obsahu trieslovín z hrozna i dreva). Muži by na zníženie rizika srdcového infarktu mali začať pravidelne konzumovať malé množstvo alkoholu/vína medzi 20. – 30. rokom života, u žien dokonca stačí začať v menopauze, čo je však nereálne (začínajú rovnako ako muži). U osôb vyššieho veku sa pripúšťa preventívna konzumácia nepatrne vyššieho množstva alkoholu/vína oproti mladším jedincom. Odporúča sa popíjanie vína večer, pričom vzťah konzumácie vína k jedlu nie je doposiaľ uspokojivo vyriešený. Tak či onak, pri jedle či samotné, nikdy nezabudnite na známe: Vždy s mierou!

Na Vaše zdravie!

Autor MUDr. Martin Mráz, je **vysokoškolským** učiteľom na **Lekárskej fakulte UPJŠ** v Košiciach.

Súvisiace produkty

Univerzitné pracoviská

Nájdenie stratenej slobody korunoval triumfálny záťah vo Vegas [📄](#)

📅 15. 12. 2021, 9:45, Zdroj: kosiceonline.sk 📄, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzitné pracoviská, Kľúčové slová: Slávia UPJŠ

Dosah: 5 934 GRP: 0,13 OTS: 0,00 AVE: 402 Eur

PETER JESENSKÝ, Dnes | 09:22

Košičanka Gabriela Briškárová má za sebou vydarený trip do zámoria. Taekwondistka klubu Koryo **Slávia UPJŠ** si v rámci sústreďenia v Spojených štátoch užila slobodu bez pandemických opatrení a domov sa vrátila s trofejou za prvenstvo v súťaži Las Vegas Open.

Gabika (vľavo) so zlatou medailou vo Vegas / foto archív GB

Americké sústreďenie vyšlo bronzovej medailistke v kategórii z juniorských šampionátov v Kanade a Tunisku až na druhý pokus. Do USA mala pôvodne odletieť už v lete, no vtedy ju na poslednú chvíľu zastavili opatrenia.

„Do poslednej chvíle som sa bála, aby sa nezopakoval letný scenár. Ani teraz to nebolo úplne bezproblémové, ale podarilo sa a po príchode do USA mi poriadne odľahlo,“ pustila sa do hodnotenia amerického tripu Gabika Briškárová. „Z tvrdého lockdownu som sa dostala do slobodného života bez striktných pravidiel. Mohli sme tam naplno trénovať, neboli tam žiadne zákazy a pre mňa osobne to bolo veľmi užitočné nielen vďaka podmienkam, ale aj zásluhou výborných sparringpartnerov.“

Viva Las Vegas

Čerešničkou pobytu v krajine neobmedzených možností bola turnajová účasť vo vysvietenom Las Vegas.

„Nebola to súťaž najvyššej svetovej úrovne, ale nebolo to ľahké a patrilo k tomu stres a nevyhnutnosť koncentrácie. Na rozdiel od domácich súťaží som nepoznala súperky a snažila som sa teda sústreďiť na seba. Keďže ostal môj tréner v Košiciach, vyskúšala som si turnaj pod vedením iného trénera a fungovanie v inom tíme s inými pretekármi. Bolo to niečo iné, ale beriem to ako dobrú skúsenosť. To víťazstvo len umocnilo dobrý pocit,“ poznamenala reprezentantka klubu Koryo Taekwondo **Slávia UPJŠ** Košice na margo svojho triumfu v rámci Las Vegas Open.

Viac ako súperky dali Gabike zabráť náročné podmienky. Na svoje zápasy si totiž musela počkať do hlbokej noci. „Nevravím, že som to ešte nikdy nezažila, ale nebolo to príjemné. Organizácia bola podľa mňa celkovo jednou z najhorších, aké som zažila. Našťastie sme to zvládli.“

V rámci turnaja v Nevade bola Briškárová jedinou reprezentantkou svojho klubu. Na rozdiel od domácich turnajov sa tak nemohla oprieť o podporu krajanov. „V podstate mi to takto vyhovovalo. Pre mňa bolo podstatné, že som mala s kým trénovať, pretože doma nemám dostatok kvalitného sparingu v mojej váhovej kategórii.“

Neskoré ukončenie turnaja znemožnilo nočnú návštevu vysvieteného bulváru vo Vegas, no Gabika si všetko vynahrádila na druhý deň. „Počas dňa to bolo samozrejme trochu iné, ako v noci. Bolo to pekné, ale keďže nemám 21 rokov, do kasína ma nepustili. Mňa by to však aj tak veľmi nelákalo.“

Gabika s mladými taekwondistami v USA / foto archív GB

Tréningový raj pri Soľnom jazere

Z púštnej Nevady sa po pretekoch presunula smerom na severovýchod do Utahu.

„Do Salt Lake chodím za jednou slovenskou rodinou, ktorá tam žije cez 20 rokov. Spoznali sme sa na jednom turnaji a nadviazali sme výborné vzťahy. Cítim sa tam veľmi dobre a trénuje sa tam úplne inak. Už len tou nadmorskou výškou a počas prvých dní sa mi točila hlava a mala som doslova zatmenie. Potom si však na to človek zvykne,“ upozornila na špecifiká tréningov vo vyššej nadmorskej výške.

Oblasť Utahu je preslávená veľkou soľnou pláňou, ale aj národným parkom Moab. „Bola som tam pred dvomi rokmi a je to naozaj nádherné. Je to iný svet a práve návštevy takýchto krásnych miest predstavujú jednu z výhod športu. Tento rok na podobné výlety nebol čas, pretože tam je všetko ďaleko a sama by som si tam netrúfla jazdiť autom.“

Gabriela Briškárová počas pandemického tréningu v Košiciach / KOŠICE ONLINE

Návrat do tvrdej reality

Kontakt s materským klubom udržiavala Briškárová v zámorí prostredníctvom internetu a so svojimi mladšími kolegami si dokonca zatrénovala v rámci online tréningu.

„Veľmi rada som ich videla a potešilo ma rozhodnutie detí trénovať aj v tejto ťažkej dobe. Zároveň mi ich bolo ľúto, pretože u nás sú deti zatvorené doma. V USA je to oveľa slobodnejšie a tam teda športovci netrpia. Kto chce, ten rúško nosí, kto nechce, ten nie. Všetci však

môžu trénovať,“ povzdychla si slovenská reprezentantka. Tvrdé obmedzenia tréningov budú mať podľa nej žalostné následky. „Cítíme to už teraz. V Európe sa rozbehli turnaje a keď sem pricestujú Američania, tak sú dominantní. Je vidieť, že nepoľavili v tréningu a my sme medzitým stáli. To je jednoducho náskok, ktorý sa musí prejavíť a nedá sa len tak zmazať.“

Najprv škola, potom Vianoce

Po návrate do Košíc čakala Gabiku zatvorená telocvičňa a stôl plný učebníc. Študentku druhého ročníka Prešovskej univerzity čaká pred Vianocami poriadne intenzívne obdobie.

„Teraz sa snažím hlavne dohnať školské povinnosti. Mojim plánom je teda učiť sa, učiť sa, učiť sa,“ rozosmiala sa taekwondistka, ktorá sa našťastie môže oprieť o ústretovosť učiteľov. „Vedia, že cestujem a športujem a vychádzajú mi v ústrety. Som im za to vďačná.“

Po splnení študijných povinností a sústreďení v Českej republike už príde zaslúžený oddych. Briškárovci tvoria veľkú športovú rodinu a pod stromčekom tak bude určite veselo.

„Budeme všetci spolu a dokonca za nami príde i brat, ktorý robí trénera v Trenčíne. Na Vianoce sa teda teším a chcem si užiť rodinnú pohodu. Na zdobenie stromčeka a podobné veci mám mladších súrodencov a ja teda možno pomôžem v kuchyni. Tam vládne mamka, ale rada jej pomôžem,“ načrtla s úsmevom vianočné plány Gabriela Briškárová. A čo by si zažalala do roku 2022? „Hlavne si želám, aby sa skončili opatrenia, mohli sme trénovať a svet sa vrátil do normálnych koľají.“

Komentáre